

Уркевич Віталій Юрійович,
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри земельного та аграрного права
Національного університету «Юридична академія
України імені Ярослава Мудрого»

СТОСОВНО ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРОДОВОЛЬЧУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ

Статтею 1 Конституції України визначена як суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Забезпечення економічної безпеки України (складником якої виступає продовольча безпека) є найважливішою функцією держави, справою всього Українського народу (ст. 17 Конституції). Стаття 48 Основного закону проголосила, що кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає, зокрема, достатнє харчування. Гарантування реалізації наведених конституційних прав можливе лише за умови належного правового забезпечення відносин у сфері продовольчої безпеки, що здійснюється галузевим законодавством.

Оскільки продовольча безпека є одним з визначальних складників національної безпеки України, то у ст. 7 Закону «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 р. критичний стан з продовольчим забезпеченням населення визначено однією з основних загроз національній безпеці України, стабільності в суспільстві в економічній сфері на сучасному етапі. Закон визначає основними засадами внутрішньої продовольчої політики держави формування конкурентоспроможного агропромислового комплексу, збільшення його експортного потенціалу, гарантування продовольчої безпеки держави; забезпечення високого рівня якості сільськогосподарської продукції та продовольства, формування прозорого ринку відповідної продукції; перехід на європейську модель ринкового нагляду якості та безпеки продукції. Забезпечення продовольчої безпеки проголошено одним з основних напрямів державної політики з питань національної безпеки України в економічній сфері (ст. 8).

Поняття категорії «продовольча безпека» закріплено у п. 2.13 ст. 2 Закону «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24 червня 2004 р. як захищеність життєвих інтересів людини, яка полягає у гарантуванні державою безперешкодного економічного доступу людини до продуктів харчування з метою підтримання її звичайної життєвої діяльності. Також у названому нормативному акті закріплено правові основи здійснення таких заходів державної підтримки сільського господарства, що впливають й на рівень продовольчої безпеки України, як державні аграрні інтервенції, державні заставні закупівлі зерна та інші, що здійснюються Аграрним

фондом.

Окрім наведеного, відносини у сфері продовольчої безпеки також регламентуються, зокрема такими законами України, як: «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» від 18 жовтня 2005 р., «Про державний матеріальний резерв» від 24 січня 1997 р., «Про безпечність та якість харчових продуктів» від 23 грудня 1997 р., «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» від 31 травня 2007 р., «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24 лютого 1994 р.

В аспекті регулювання відносин з виробництва сільськогосподарської продукції та харчових продуктів, які виступають основою гарантування продовольчої безпеки, важливі приписи містять закони «Про бджільництво» від 22 лютого 2000 р., «Про зерно та ринок зерна в Україні» від 4 липня 2002 р., «Про насіння і садивний матеріал», «Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них» від 6 лютого 2003 р., «Про молоко та молочні продукти» від 24 червня 2004 р. Також існує низка підзаконних нормативно-правових актів у сфері продовольчої безпеки.

З наведеного вбачається, що у складі аграрного законодавства сформувалася така підгалузь, як законодавство про продовольчу безпеку України. Дана підгалузь носить комплексний характер, включає до себе нормативно-правові акти різної спрямованості та юридичної сили, що містять норми щодо продовольчої безпеки. Вважаємо, що охарактеризоване законодавство входить до складу саме такої комплексної галузі, як аграрне законодавство, а відносини у сфері продовольчої безпеки – до предмета правового регулювання аграрного права.

Шульга Михайло Васильович,
доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України,
завідувач кафедри земельного та аграрного права
Національного університету «Юридична академія
України імені Ярослава Мудрого»

ДЕРЖАВНИЙ ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ЯК СУБ'ЄКТ ЗЕМЕЛЬНИХ ТА АГРАРНИХ ВІДНОСИН

Розвиток ринкових земельних відносин вимагає вигідного кредитування агробізнесу. Але в умовах сьогодення комерційні банки не можуть запропонувати дешевого кредитування. Окрім того, законодавче закріплення заборони на набуття у власність іноземцями та іноземними юридичними особами земель сільськогосподарського призначення унеможливило вихід на ринок